

ZÁKLADNÍ ŠKOLA T. G. MASARYKA ŠTĚTÍ

Preventivní program školy

pro školní rok 2023/2024

Obsah

Úvod	2
1 Charakteristika školy, popis současného stavu problematiky	2
2 Cíle preventivního programu školy	2
2.1 Dlouhodobé cíle	3
2.2 Střednědobé cíle	3
2.3 Krátkodobé cíle	4
3 Vymezení cílové skupiny	4
4 Specifická a nespecifická prevence	4
5 Spolupráce s ostatními institucemi	6
6 Organizace a struktura prevence	7
7 Evaluace PPŠ	8
8 Kontakt na metodika primární prevence	8

Úvod

Nárůst rizikového chování se týká i populace mládeže a dětí školního věku. Děti, které navštěvují ZŠ, patří k nejohroženější skupině.

Je tedy důležité zahájit primární prevenci právě v době základní školní docházky a poskytnout žákům potřebné informace formou, která je přiměřená jejich věku.

Z tohoto důvodu i naše škola připravuje a realizuje program primární prevence rizikového chování a problematikou rizikového chování se komplexně zabýváme.

Od ledna 2022 působí na naší škole dva metodici prevence, což se velmi osvědčilo a přispělo k podpoře primární prevence na škole. Od roku 2023 působí na škole speciální pedagožka (vedoucí pedagogicko-psychologické poradny z Roudnice), která se intenzivně věnuje rodinám, pedagogům a jednotlivým žákům, což je velkým přínosem pro všechny aktéry.

Základními dokumenty pro práci školního metodika prevence zůstávají vyhláška MŠMT č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních (a její doplnění – vyhláška č. 116/2011 Sb.), metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže ve školách a školských zařízeních (MŠMT č.j.: 21291/2010-28), metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MŠMT-21149/2016 v aktuálním znění a zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek.

1 Charakteristika školy, popis současného stavu problematiky

Základní škola T. G. Masaryka Štětí se nachází ve vilové čtvrti v blízkosti centra města. Škola je dobře dosažitelná z centra města. V každém ročníku je otevřena jedna třída, celkový počet žáků je aktuálně 226. Pedagogický sbor je tvořen 26 pedagogickými pracovníky.

Mezi místa nejvíce ohrožená výskytem šikany či agresivního chování patří chodby školy, toalety či přímo třídy a bezprostřední okolí školy. Se závažnými nebo organizovanými případy šikany se škola v posledních letech nesetkala.

Ve školním roce 2022/2023 jsme v rámci primární prevence šetřili tři případy počínající šikany, na podkladě výsledků dotazníkového šetření jsme pracovali s třídními kolektivy i jednotlivci na zlepšení klimatu tříd. Díky dotazníkovým šetřením jsme získali informace o sebepoškozování žáků na 2. stupni. Žákům i jejich rodičům jsme poskytli kontakty na odborná pracoviště a odborné rady, jak postupovat. Individuálně jsme pracovali se žáky, kterých se toto zjištění týkalo. Všechny třídy prošly opakovaně preventivními programy zaměřenými na kyberšikanu, vlastní tělo, šikanu, návykové látky. V uplynulém školním roce absolvovala

skupina vybraných žáků proškolení v peer programu a získala patřičné osvědčení pro práci se spolužáky. Ke konci školního roku už tito žáci dělali samostatné aktivity v rámci primární prevence pro své spolužáky.

2 Cíle preventivního programu školy

Na dosahování výsledků vzdělávání, na úspěch každého ze žáků a na prevenci rizikového chování má vliv prostředí, ve kterém učení probíhá. S prostředím a s kvalitou života ve školství je spojen pojem wellbeing, který je podmínkou pro optimální učení žáků, výkon učitelů i spolupráci s rodiči žáků. Naše škola má zpracovaný dokument, dle kterého wellbeing na naší škole podporujeme (**Wellbeing na ZŠ T. G. Masaryka Štětí**).

2.1 Dlouhodobé cíle

- Ve školním prostředí prohlubovat a upevňovat atmosféru porozumění, respektu, jistoty a tolerance vedoucí k naplnění všech uvedených cílů.
- Schopnost kriticky zhodnotit přijaté informace, utvářet si svůj vlastní názor a umět ho prosadit mezi ostatními, ale zároveň kritiku i přijímat a konstruktivně ji využít.
- Prostřednictvím každodenního působení všech pedagogů a na základě výuky nejen souvisejících předmětů (výchova ke zdraví, výchova k občanství, svět kolem nás apod.) motivovat žáky k rozvoji sociálních kompetencí (ochota a schopnost spolupracovat, tolerance k názorům druhých, k odlišnostem v přesvědčení, kultuře či zvycích ostatních jedinců, konstruktivní komunikace na úrovních žák - žák, žák - učitel, učitel - učitel a učitel - rodič).
- Podněcovat rozvoj vůle jako nepostradatelné vlastnosti osobnosti mající za následek zvýšenou odolnost vůči sociálně nežádoucím jevům, podporovat utváření zdravého sebevědomí.
- Podporovat u žáků vědomí odpovědnosti za své vlastní zdraví i zdraví druhých, informovat o zásadách zdravého životního stylu, především o nebezpečí užívání návykových látek.

2.2 Střednědobé cíle

- Úzce spolupracovat s rodiči žáků, ostatními pedagogickými pracovníky a dalšími výchovnými, poradenskými a jinými institucemi.
- V případě zájmu či potřeby zajistit informovanost rodičů žáků ohledně rizikových projevů chování (dále jen „RPCH“), jejich následků a prevence.
- Pozitivně motivovat ostatní pedagogy k řešení rizikového chování.

- Cíleně zajistit pocit úspěchu u co nejvyššího procenta žáků, monitoring úspěchu žáků ve všech oblastech jejich působení (sport, hudba, dramatika, práce s technologiemi atd.).

2.3 Krátkodobé cíle

- Organizačně zajistit průběh všech plánovaných výchovně vzdělávacích akcí s tematikou primární prevence.
- Nabízet žákům dostatečné volnočasové aktivity.
- Provádět monitoring rizikového chování.
- Zapojovat žáky do aktivit školy.
- Řešit efektivně aktuální problémové situace v oblasti rizikového chování.
- Zajistit proškolení učitelů v oblasti prevence rizikového chování, vedení třídnických hodin.

3 Vymezení cílové skupiny

⇒ Žáci

V oblasti šikany, duševního zdraví a posilování třídního klima zaměření na všechny ročníky (1.-9., 6-15 let), při prevenci záškoláctví, sebepoškozování, body shamingu a užívání návykových látek se Preventivní program školy (dále „PPŠ“) soustředí na žáky 5.-9. ročníku.

⇒ Pedagogové

Začínající i zkušení pedagogové bez ohledu na třídnictví či další funkce.

⇒ Rodiče

Primární zaměření na rodiče všech žáků. Cílené vytipování rodičů žáků s rizikovými projevy chování (dále „RPCH“), individuální práce s nimi.

4 Specifická a nespecifická prevence

Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže ve školách a školských zařízeních, MŠMT č.j.: 21291/2010-28 vysvětluje rozdíly mezi těmito dvěma pojmy takto:

Specifická primární prevence – aktivity a programy, které jsou zaměřeny specificky na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem rizikového chování žáků.

Jedná se o:

- všeobecnou prevenci, která je zaměřena na širší populaci, aniž by byl dříve zjišťován rozsah problému nebo rizika,
- selektivní prevenci, která je zaměřena na žáky, u nichž lze předpokládat zvýšený výskyt rizikového chování,
- indikovanou prevenci, která je zaměřena na jednotlivce a skupiny, u nichž byl zaznamenán vyšší výskyt rizikových faktorů v oblasti chování, problematických vztahů v rodině, ve škole nebo s vrstevníky.

Specifická prevence probíhá na naší škole v následujících oblastech:

Žáci se účastní besed a přednášek na různá témata (např. závislosti, volba povolání, první pomoc, trestná činnost mládeže, šikana, kybersikana, zdravý životní styl, dospívání...). Na škole probíhají dotazníková šetření se zaměřením na konkrétní rizikové chování žáků, na klima jednotlivých tříd i školy jako takové, následně jsou možné problémy řešeny a jsou přijímána účinná opatření k prevenci. Žákům i rodičům jsou k dispozici individuální konzultace, emailové adresy všech vyučujících bez výjimky (včetně výchovného poradce, kariérového poradce, speciálního pedagoga a metodiků primární prevence), včetně asistentů pedagoga, pro anonymní nahlášení rizikového chování využíváme aplikaci Nenech to být. Důležité informace naleznou žáci také na nástěnkách věnovaných prevenci RPOCH a výchovnému poradenství.

Nespecifická primární prevence - veškeré aktivity podporující zdravý životní styl a osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání a organizace volného času, například zájmové, sportovní a volnočasové aktivity a jiné programy, které vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání.

V prevenci rizikového chování je nezbytně nutné, aby škola co nejintenzivněji spolupracovala se zákonnými zástupci žáků. Následující aktivity spadající do nespecifické primární prevence jsou tedy určeny právě pro ně:

- ⇒ Pravidelné volnočasové aktivity pořádané pro rodiče našich žáků.
- ⇒ Příležitostné akce ve všední dny i o víkendech, které jsou pořádány pro naše žáky i jejich rodiče.
- ⇒ Rozloučení s devátáky v rámci akce „Zahradní slavnosti“ v prostorách školní zahrady na konci školního roku, jíž se účastní pedagogové, žáci, rodiče a všichni přátelé školy.
- ⇒ Fungující školská rada.

- ⇒ Rodiče i žáci mohou využívat poradenskou a konzultační činnost poskytovanou výchovným poradcem, kariérovým poradcem, speciálním pedagogem a metodikem primární prevence. Základní informace o činnosti těchto pedagogů, PPŠ a Plánu proti šikanování jsou rodičům podávány prostřednictvím třídních učitelů na třídních schůzkách, jsou zveřejňovány na webových stránkách školy a na nástěnkách metodika prevence a výchovného poradce. Preventivní program školy a Plán proti šikanování je uveřejňován webu školy a na nástěnce ve sborovně školy mezi ostatními důležitými dokumenty.
- ⇒ Intenzivnější komunikace a kvalitnější informovanost zákonných zástupců žáků je zajištěna prostřednictvím elektronického systému škola online, kde se rodiče dozví aktuálně vše o prospěchu i chování žáků a díky úzké komunikaci s třídním učitelem zde naleznou i informace o školních akcích, změnách rozvrhu apod.

Na samotné žáky jsou zaměřeny následující aktivity:

- ⇒ Během celého školního roku se konají projektové dny.
- ⇒ Školní žákovský parlament, kterého se účastní vždy dva zástupci z každé třídy od třetího ročníku včetně.
- ⇒ Na škole působí školní klub, v jehož rámci mají žáci možnost výběru ze široké škály kroužků pořádaných školou.
- ⇒ Pobytové akce (školy v přírodě, lyžařské výcviky).
- ⇒ Víkendové aktivity.
- ⇒ Výlety, exkurze, přespávání ve škole.
- ⇒ Soutěže a olympiády.

5 Spolupráce s ostatními institucemi

- Pedagogicko-psychologická poradna (Roudnice, Litoměřice, Mělník)
- SPC Litoměřice
- Policie ČR
- Středisko výchovné péče Slaný
- Odbor sociálních věcí, odbor péče o dítě Litoměřice
- Městská knihovna ve Štětí
- Městský úřad Štětí
- Dům dětí a mládeže Štětí
- UJEP Ústí nad Labem

- Ústecký kraj
- Technický klub mládeže Litoměřice
- VOŠ a SŠ Štětí
- Světlo Kadaň z.s.,
- Linka Bezpečí
- WHITE LIGHT I,
- Hlasohled z. s.
- Women for Women
- Informační centrum Štětí

6 Organizace a struktura prevence

V rámci preventivních aktivit na škole působí a na realizaci PPŠ se podílejí:

- **Výchovný poradce** – vedle poradenské činnosti koordinuje péči o žáky se specifickými vývojovými poruchami učení, úzce komunikuje s pedagogy i rodiči žáků, zajišťuje spolupráci s Odborem sociálních věcí.
- **Metodik primární prevence** – vytváří PPŠ, poskytuje informace ostatním vyučujícím i žákům zaměřené na primární prevenci rizikového chování, eviduje preventivní činnost školy, provádí evaluaci PPŠ, zajišťuje poradenskou činnost.
- **Kariérový poradce** – poskytuje poradenskou činnost v rámci volby povolání, výběru střední školy.
- **Speciální pedagog** – poradenská a koordinační činnost při řešení výchovných a vzdělávacích problémů.
- **Vedení školy** – koordinuje preventivní aktivity školy a hodnotí jejich efektivitu.
- **Třídní učitelé** – jsou v úzkém kontaktu s rodiči, vyhodnocují vztahy mezi žáky jednotlivých tříd, poskytují metodikovi primární prevence nezbytné informace o třídním klimatu, spolupracují se školními metodiky prevence, podílí se na realizaci Preventivního programu školy a na pedagogické diagnostice vztahů ve třídě, motivují k vytvoření vnitřních pravidel třídy, která jsou v souladu se školním řádem a dbají na jejich důsledné dodržování (vytváření otevřené bezpečné atmosféry a pozitivního sociálního klimatu ve třídě); podporují rozvoj pozitivních sociálních interakcí mezi žáky třídy, zprostředkovávají komunikaci s ostatními členy pedagogického sboru a je garantem spolupráce školy se zákonnými zástupci žáků třídy, získávají a udržují si přehled o osobnostních zvláštěnostech žáků třídy a o jejich rodinném zázemí.

- **Pedagogičtí pracovníci** – věnují se v rámci výuky rozvoji kompetencí žáků v oblasti sociálních dovedností, učí podle principů a metod ŠVP školy, na pedagogických radách vzájemně hodnotí uplynulé období, konzultují případné problémy, navrhuji opatření, prostřednictvím výuky jednotlivých předmětů se snaží usnadnit žákům dosažení výše uvedených kompetencí a realizovat vytýčené cíle PPŠ, v rámci dalšího vzdělávání se pedagogičtí pracovníci účastní školení a seminářů.

7 Evaluae PPŠ

Preventivní program školy je vyhodnocován jednou ročně na základě:

- ⇒ dotazníků určených žákům,
- ⇒ dotazníky pro zákonné zástupce žáků,
- ⇒ pozorování metodiků primární prevence i ostatních pedagogů,
- ⇒ účasti žáků na mimoškolních aktivitách i akcích pořádaných školou,
- ⇒ konzultací s žáky i jejich rodiči,
- ⇒ setkání školního poradenského pracoviště (dle potřeby),
- ⇒ ve výroční zprávě školy.

8 Kontakt na metodika primární prevence

PhDr. Bc. Gabriela Hrušková

Ing. Iveta Michaličková

Individuální konzultace po dohodě.

Vypracovala: PhDr. Bc. Gabriela Hrušková, Ing. Iveta Michaličková

Ve Štětí dne 28. 8. 2023